

Innspill/merknader fra myndigheter og offentlige instanser:

1. Statens vegvesen, datert 25.04.2022:

I det videre planarbeidet og i planbeskrivelsen vil det gjøres vurderinger knyttet til planens virkninger, som f.eks. trafikale forhold. Statens vegvesen går ut fra at også trafikksikkerhet vil være et tema som vurderes og beskrives.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

2. GLØR, datert 02.05.2022:

Vår vurdering er at eksisterende miljøtorg i Musdalssetervegen vil ha kapasitet til å betjene også disse fritidsboligene med en mindre utvidelse. Når denne utvidelsen vil bli foretatt avhenger av utbyggingshastigheten i området.

Vi anbefaler utbyggere om å ha dialog med oss i forhold til fremdrift på byggprosjektene slik at vi ikke havner på etterskudd.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

3. Statsforvalteren i innlandet, datert 04.05.2022:

Statsforvalterens rolle i plansaker er å se til at nasjonale og vesentlige regionale interesser innafor våre fagområder blir ivaretatt, og vi kommenterer forslaget ut fra dette.

Et planprogram skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Statsforvalteren finner at forslag til planprogram oppfyller de formelle kravene i pbl § 4-1.

Vi viser til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, og forutsetter at relevante føringer her legges til grunn for planarbeidet. Vi minner om at planforslaget spesielt må ta hensyn til nasjonale mål og føringer når det gjelder:

- * Tilrettelegging for medvirkning i planprosessen, jf. § 5-1 i plan- og bygningsloven
- * Krav til risiko- og sårbarhetsanalyse, jf. § 4-3 i plan- og bygningsloven
- * Reduksjon av klimagassutslipp, og omlegging til miljøvennlig energi, jf. statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- * Tilpasning til klimaendringer, jf. statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- * Vurdering av virkninger for naturmangfold, jf. §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven
- * Sikring av miljømessig forsvarlige fellesløsninger for avløp og vannforsyning

- * Bevaring av dyrka mark, jf. nasjonal jordvernstrategi. Vurdering av virkninger for beitebruk er særlig relevant i dette området.
- * Utbygging tilpassa landskap og omgivelser, jf. Europarådets landskapskonvensjon

Vi viser for øvrig til vår uttalelse i forbindelse med første varsel om oppstart, brev datert 31.03.2020. For mer informasjon om krav til planprosess og veiledning til plandelen av plan- og bygningsloven, se Regjeringens temaside om planlegging.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I likhet med vår uttalelse til første oppstartvarsel i brev datert 31.03.2020, viser vi til at samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige forhold skal ivaretas i reguleringsplanen på grunnlag av risiko- og sårbarhetsanalyse, jfr. plan- og bygningsloven §§ 3-1 pkt. h og 4-3. Vi forutsetter at Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-5/18-Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling blir lagt til grunn.

Risiko- og sårbarhetsanalysen skal utformes i tråd med veileder fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging (2017). Kommunen må sikre at planområdet er tilstrekkelig sikret mot fare eller vesentlig ulempe, og at tiltak ikke fører til fare eller vesentlig ulempe for grunn, jfr. plan- og bygningsloven § 28-1. Vi forutsetter at føringer gitt i lovverk og forskrifter blir overholdt.

Det skal i alle planer etter plan- og bygningsloven gjøres rede for hvilket kunnskapsgrunnlag som legges til grunn for planleggingen. Når konsekvensene av klimaendringene vurderes, skal høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger legges til grunn. Dette er nærmere forklart i veiledere og i de fylkesvise klimaprofilene som er utarbeidet, jf. pkt. 4.3 i Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Se egen veileder om klimatilpasning i planarbeidet:

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/>

Plankart

Statsforvalteren forutsetter at plankart utformes i samsvar med KDDs lovkommentar til plandelen av plan- og bygningsloven (2022), gjeldende nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister, samt gjeldende utvekslingsformat for SOSI Plan. Regionale myndigheter bruker kartløsningen InnlandsGIS i planarbeidet, og denne blir synkronisert mot arealplaner i kommunens kartløsning hver dag. Vi forutsetter derfor at plankartet blir lagt inn i kommunens kartløsning senest når planen legges ut på høring.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

4. Mattilsynet, datert 05.05.2022:

Mattilsynet synes det er positivt at hyttefeltet har planer om å knytte seg til kommunalt vann- og avløpsnett. Vannverket har vurdert at de har tilstrekkelig kapasitet på ledningsnettet til nye abonnenter forutsatt nye hovedvannledning fra Øyer til Lillehammer. Mattilsynet peker på at vannverket må vurdere sin leveringssikkerhet, og at vannverket må få en reell mulighet til å utvide og sikre trygt drikkevann til alle nye enheter.

Fritidsboliger med etablerte vannforsyninger og egne avløpssystem bør koples til kommunalt vann og kloakk. Ved anleggsarbeid må det tas hensyn til etablerte vannforsyningene til

hyttefeltet slik at eksisterende forsyning ikke blir utsatt for forurensning eller uheldige endringer.

Planter

I lov om plantehelse er det krav til tiltak for å sikre plantehelse og hindre spredning av planteskadegjørere. I forbindelse med anleggsarbeid må dette bli tatt i betraktning for å sikre at smittsomme plantesykdommer ikke følger med massene. Planen bør ha informasjon om status for ulike skadegjørere, hvilke vilkår som gjelder, og hvilke tiltak som må iverksettes om dette er aktuelt.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

5. Lillehammer Region brannvesen, datert 13.05.2022:

Brannvesenet har ingen innvendinger til plan men minner om behovet for adkomst og etablering av tilstrekkelig sløkkevann.

- Adkomst i henhold til gjeldende regelverk i plan- og bygningslovgivningen Pbl. §27-4 og tilrettelegging for rednings- og slokkemannskap. Se kap. 2.3 i våres veileder Tilrettelegging for slokke- og innsatsmannskaper. Eventuelle veibommer skal kunne fjernåpnes fra 110- sentralen Innlandet.

- Sløkkevann i henhold til, Tek.17 §11-17 og vannforsyning til brannsløkking i henhold til gjeldende regelverk i plan- og bygningslovgivningen Pbl. §27-1 Når det gjelder vannforsyning så ber Lillehammer Region brannvesen om at det monteres hydranter i tilstrekkelig antall sentralt i hytteområdene.

- Der det monteres piper og ildsteder må det sikres tilstrekkelig adkomst for feier på tak med montering av takstiger.

Veileder for tilrettelegging for rednings- og slokkemannskap finnes her: <http://lrbv.no>
Brannrådgiver/ utbygger anmodes å kontakte brannvesenet ved detaljplanleggingen.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

6. NVE, datert 16.05.2022:

Sikkerhet mot flom

Det er vassdrag i eller nær planområdet. NVE anbefaler generelt at det holdes god avstand til vassdragene, både av hensyn til fare for flom og erosjon, og av hensyn til vassdragsmiljø og biologisk mangfold. NVEs aktsomhetskart for flom viser at det i deler av planområdet kan være fare for flom. Kartet er egnet til bruk i kommuneplanens arealdel. Kartet vil aldri kunne bli helt nøyaktig, men er godt nok til å gi en indikasjon på hvor flomfaren bør vurderes nærmere, dersom det er aktuelt med ny utbygging.

Reell flomfare må avklares og tas hensyn til. Alternativt kan det dokumenteres at man i planen forholder seg byggehøyde beregnet på grunnlag av fremgangsmåte beskrevet i NVEs veileder 3/2015 Flaumfare langs bekker. Arealer med utilstrekkelig sikkerhet må vises som hensynssoner med tilhørende bestemmelser som gir krav om sikring. Reguleringsplanen må vise hvordan tilstrekkelig sikkerhet oppnås.

Sikkerhet mot erosjon

For å unngå fare for erosjon bør avstand fra topp elveskråning til bebyggelse bør være minst lik høyden på elveskråningen og minimum 20 meter (se figur). Dette kravet er uavhengig av anbefalt avstand for sikkerhet mot flom.

Overvann

Reguleringsplanen må vise hvordan overvann skal behandles både i kart og bestemmelser. Det må avsettes tilstrekkelige og hensiktsmessige arealer for å håndtere overvann. Reguleringsplanen må vise hvordan overvann skal håndteres uten at det fører til negative konsekvenser for grunnvann, overflateavrenning, bekker, elver og innsjøer (resipient). Bestemmelser bør sikre bruk av naturbaserte, åpne løsninger at små og mellomstore regn infiltreres og fordrøyes på egen eiendom, med føringer for hvordan dette skal gjøres. Forsvarlig forvaltning av bekker og vassdrag må sikres for å motvirke korte og spisse flomtopper. Avrenning til naboeiendom bør ikke øker som følge av utbyggingen. Avrenningen fra planområdet skal ledes trygt til flomveger. Videre at tiltaket ikke blokkerer flomveier fra høyereliggende områder og at flomveier holdes åpne. Trygg bortledning sikres gjennom rekkefølgebestemmelser eller utbyggingsavtale. Plankart bør vise områder som kan være utsatt for flom og oversvømmelse fra overvann, disse kan f.eks. avsettes som hensynssoner som angir blant annet lukkede vassdrag, flomveier for trygg bortledning og dreneringslinjer.

Verna vassdrag

Planområdet ligger innenfor nedbørsfeltet til Gausa, som er et verna vassdrag. Kommunens arealplanlegging må ikke legge til rette for utvikling som er i konflikt med vernegrnlaget.

Det er registrert myr innenfor planområdet. Tiltak i eller nær myr kan påvirke vannets naturlige kretsløp, infiltrasjon, fordrøyning og flomforhold. Senking av grunnvannstand i myr kan gi økte klimautslipp og skade på naturmangfold. Gjennom planforslaget må det gjøre en vurdering av tiltaket opp mot vannressurslovens §7, 2. ledd, 1. punktum, samt aktsomhetsplikten etter §43a.

→ Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. Det er utarbeidet egen plan for overvannshåndtering i området, som har lagt premisser for arealbruk og løsninger for infrastruktur i reguleringsplanen. Myrområder er sikret med hensynssoner.

7. Innlandet fylkeskommune, datert 30.05.2022:

Friluftsliv: Den nye fritidsbebyggelsen skal tilpasses landskap og omgivelser. Et viktig prinsipp videre vil være å sikre allmenne ferdselsårer for skiløyper, turveger og stier i og gjennom hytteområdet. I et overordnet perspektiv skal også planområdet vurderes som en del av et større friluftsområde.

Området er kartlagt og sikret som et verdsatt og viktig friluftslivsområde og blir mye brukt som utfartspunkt til friluftaktiviteter sommer- og vinterstid. Særlig benyttes området mye

vinterstid for ski- og vinteraktiviteter som knyttes til skiløypenettet i området. Området har derfor viktige ferdselsårer med turveier, stier og skiløyper som må dokumenteres og sikres i videre planarbeid. Gode koblinger internt og ut av planområdet vil heve kvaliteten på planen og sikre fri ferdsel.

Barn og unges interesser: Barn og unges interesser vil i denne sammenhengen først og fremst være koblet til trygg ferdsel for fotgjengere internt og ut av området. Gode løsninger for fotgjengere/skiløpere internt for adkomst til sti/skiløype vil også kunne redusere bilbruken på korte avstander.

Det er på generelt grunnlag positivt at det fortettes innenfor eksisterende fritidsboligområder istedenfor å «ta hull» på nye områder. Dette vil bidra til å beslaglegge mindre urørt natur og gi en bedre intern infrastruktur i tilknytning til de eksisterende områdene. Vi vil likevel bemerke viktigheten av at i fortettingsprosjekter innenfor eksisterende bebyggelsesområder vil sette press på arealer til lek og opphold, noe som stiller større krav til dekning og kvalitet på de arealene som er igjen.

Det må vurderes om det skal settes bestemmelser om funksjons- og kvalitetskrav til f.eks. lekearealer, og om det skal stilles krav til rekkefølge på tiltak. Rekkefølgekrav bør normalt sett benyttes for å sikre at offentlige arealer som veger og lekeplass samt teknisk infrastruktur blir opparbeidet på en tilfredsstillende måte til riktig tid.

Myr: Fylkeskommunen forventer at kommunen har et bevisst forhold til arealbruk som kommer i berøring med myrarealer, og at det i arealplanleggingen legges opp til arealbruk som hensyntar disse samt løsninger som begrenser inngrep og forringelser i størst mulig grad. En måte å forholde seg til myrarealet kan være å avsette det meste av myrarealet som grønnstruktur. Håndtering av overflatevann må uansett ivaretas innenfor planområdet. Ansvar og behovet for å ivareta myrer i arealplanleggingen trekkes frem i både Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019- 2023 og i Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018). Blant annet sier de nasjonale forventningene at det er viktig at oppdatert kunnskap om økosystemenes betydning for klimatilpasning tas i bruk, for eksempel i planleggingen av flom- og tørkedempende tiltak. Natur som våtmarker, myrer, elvebredder og skog kan dempe effektene av klimaendringer, og er derfor viktig å ivareta i arealplanleggingen. Fylkeskommunen gir med dette en sterk oppfordring til at eventuelle myrarealet innenfor planområdet skal ivaretas.

Landskapstilpasning: Området ligger i det øvre skogbeltet mellom 800 m.o.h. og 900 m.o.h. på et høydedrag som i hovedsak har helling mot sør-vest og har gode sol- og utsiktsforhold. Planområdet er en del av et større fritidsbebyggelsesområde som er delvis bygd ut. Det er likevel viktig at ny fritidsbebyggelse blir vurdert med hensyn til fjern- og nærvirkning, at ny bebyggelse tilpasses eksisterende og omkringliggende bebyggelse, og at helningsgradene på de respektive fritidsboligtomtene står i stil med bebygd areal, bruksareal og mønehøyde.

Løsninger for veiadkomst med fyllinger og skjæringer, samt farge, form og dimensjoner ved oppførte bygg og installasjoner vil påvirke helhetsinntrykket. God arealdisponering og valg av løsninger som fungerer i samspill med natur og omgivelser kan både dempe inntrykket av inngrep i området, samt bidra til større estetiske kvaliteter. Viser til veileder T-1450 Planlegging av fritidsbebyggelse. Terrengsnitt og 3d-illustrasjoner må vise sammenhenger og helhet gjennom området som helhet og det bør stilles krav om å sikre mest mulig av eksisterende grønnstruktur.

Klima og miljø: Regjeringens klimamelding inneholder en strategi for hvordan Norge kan oppfylle utslippsbudsjettet vi får fra EU for 2021-2030. Regjeringens klimastrategi viser at innenlandske utslippsreduksjoner på 20-25 mill. tonn i perioden 2021-2030 kan skje ved å følge opp politiske beslutninger og målsetninger. For å nå dette målet er det viktig at det i alle planer, også reguleringsplaner innarbeides krav til klimamål. Vi oppfordrer i det videre planarbeidet til å utforme bestemmelser som sikrer klimahensyn.

Klimatilpasning er en del av helhetlig samfunnsutvikling hvor planlegging, arealdisponering og øvrig virksomhet setter natur og samfunn i stand til å begrense eller unngå ulemper og dra nytte av fordeler av klima. Klimapåslag i den aktuelle regionen må påregnes ved vurdering av særlig løsninger for overvannshåndtering og plassering av bygg, infrastruktur og installasjoner. Vurderingene som blir gjort bør dokumenteres og synliggjøres i den videre planprosessen og ligge til grunn for å avgjøre tåleevnen til planområdet og området som helhet, med tanke på sanitærløsninger, fortetting og antall fritidsboliger.

Medvirkning: Vi ber om at plangrensen tydeliggjøres med plannavn- og detaljer i Innlandsgis. Det finnes etablerte fritidsboliger i området. Eiere og brukere av disse må sikres tilstrekkelig mulighet for medvirkning ved informasjon og tilgang til dokument som skal være offentliggjort.

Vi viser til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, og forutsetter at relevante føringer her legges til grunn for planarbeidet.

Kulturarv

Fylkeskommunen har ikke kjennskap til at forelagte planforslag vil komme i berøring med kulturminner. Vi vil imidlertid minne om meldeplikten i kulturminneloven, og ber om at følgende tekst innarbeides som en retningslinje til planens bestemmelser:

«Dersom det i forbindelse med tiltak i marka blir funnet automatisk fredete kulturminner som ikke er kjent, skal arbeidet straks stanses i den grad det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter, jf. lov om kulturminner § 8. Melding skal snarest sendes til kulturminnemyndighetene i Innlandet fylkeskommune slik at vernemyndighetene kan gjennomføre en befaring og avklare om tiltaket kan gjennomføres og eventuelt vilkårene for dette.»

Vi ser det som positivt at kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø er ført opp som eget utredningstema i planprogrammet. Forelagte planområde ligger i randsonen til Musdalssætra som kan inneha særegne landskapskvaliteter som seterområde. Konsekvensutredningen bør synliggjøre hvilken innvirkning en fortetting av hytteområdet ved Søre Grønåsen vil få på seterlandskapet. God landskapstilpasning og andre avbøtende tiltak bør vurderes dersom KU skulle avdekke uheldige fjernvirkninger.

Samferdsel

Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune har ansvaret for drift, utbygging, planlegging og forvaltning av fylkesveger. Som vegeier har vi ansvar for å ivareta våre interesser knyttet til vegnettet.

Planområdet har adkomst fra fylkesveg 2564, Polavegen. FV2564 er klassifisert som lokal adkomstveg (E-veg). Trafikkmengden (ÅDT) på stedet er 100 (anslått tall fra 2021), og fartsgrensen er 80 km/t.

Det må i planarbeidet vurderes om adkomsten fra fylkesvegen er i samsvar med Statens vegvesen sin håndbok N100. Det er særlig viktig å ivareta kravene til frisisikt. Dersom planlagt utbygging medfører behov for forbedring av adkomsten, må det settes rekkefølgekrav om dette. Vi minner også om at eventuelle nødvendige tiltak som berører fylkesvegen skal godkjennes av Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune, og at dette da må angis i bestemmelsene.

Vi anbefaler at Statens vegvesens håndbok N100, legges til grunn for planlegging av trafikkarealer innenfor planområdet.

Vannmiljø

Fylkeskommunen minner om at det i 2016 ble det vedtatt regionale vannforvaltningsplaner for perioden 2016 – 2021 jf. vannforskriften. Planområdet for Søre Grønåsen hyttegrend i Øyer kommune ligger innenfor Innlandet og Viken vannregion, og Regional plan for vannforvaltning for vannregion Glomma 2016 – 2021 skal legges til grunn i planen. Gjeldende vannforvaltningsplan er under revisjon, og fra sommeren 2022 vil ny regional plan for Innlandet og Viken vannregion gjelde. Denne burde nevnes under regionale føringer.

Store deler av planområde har avrenning til samlevannforekomsten Killielva, bekkefelt (002-2319-R), mens mindre deler av planområde i sør drenerer til samlevannforekomsten Musa (002-1205-R). Begge har noe påvirkning fra fritidsbebyggelse, men oppnår miljømålet på god økologisk tilstand. De regionale vannforvaltningsplanene fastsetter miljømål for alt vann, både elver, innsjøer og grunnvann. Vedtatte miljømål skal sikre en helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet vårt, og legges til grunn i kommunal planlegging jf. PBL § 8-2.

Innenfor planområde er det flere små bekker, samt områder der bekker krysser veg. Vi ønsker en bestemmelse som sier at kantvegetasjon knyttet til bekkene i planområde skal få vokse fritt. Dette er viktig for at kantsonen skal ha en god funksjon i forhold til erosjon, holde igjen næringsstoffer og fungere som leveområde for planter og dyr.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

Innspill/merknader fra private parter:

8. Søre Grønåsen Hyttegrend Velforening v/ Adv. Økland & co, datert 16.05.2022:

Merknaden fra velforeningen v/ adv. Marte Risøy (Advokatkontoret Økland & co) er svært omfattende og følger som eget vedlegg til planbeskrivelsen. Det samme gjør forslagsstillers og grunneiernes svar til disse merknadene.

Oppsummert har velforeningen/Velet følgende merknader:

-Terrenginngrep og avstandskrav:

Det er tale om en tredobling av antall hytter. Det er på det rene at slik omfattende fortetting innebærer terrengbelastning og et vesentlig terrenginngrep. Med grunnlag i dette er det Velets syn at fortettingen i seg selv er i strid med gjeldende reguleringsplan. Det vises til avstandskravene i plan- og bygningsloven § 29-4 og tomtefesteloven § 16.

-Brannsikkerhet:

Det bes redegjort for hvordan brannsikkerheten planlegges ivaretatt i reguleringsplanarbeidet.

-Omregulering fra landbruksområder jord/skog til hyttebebyggelse:

Alle de nye hyttene planlegges bygd i områdene som i dag er regulert til jord/skog. Det innebærer en endring i arealformålet for området, og det er på det rene at det er en betydelig endring og avvik fra gjeldende reguleringsplan.

-Naturvern:

Allemannsretten og hytteeiernes mulighet til å benytte naturen rundt hyttebebyggelsen må ivaretas i det videre reguleringsplanarbeidet.

-Overvann:

Det fremgår av Varselet at flere av de nye hyttetomtene er planlagt bygd i fuktige områder. Mer konkret er ca. 30 % av arealet i planområdet myr. Det er viktig at hydrogeologens undersøkelser og rapport tas i betraktning i det videre reguleringsplanarbeidet.

-Dyrevern:

Det er Velets syn at det ikke kan etableres hytter i elgtrekkene. Store deler av områdene rundt den eksisterende hyttebebyggelsen brukes i dag som beiteområder. Temaet må tas i betraktning i det videre reguleringsplanarbeidet. Herunder må forholdet mellom hytteeierne og bøndene som har dyr på beiting, være en del av det videre reguleringsplanarbeidet.

-Adkomst til hyttefeltet – veistandard:

Polavegen er smal og det er flere utforkjøringer på denne veien hver vinter. Det er på det rene at fortettingen vil føre til økt trafikk på det som allerede er en smal vei. Det vil gå utover fremkommeligheten både for hyttefolk og for de fastboende. Til dette kommer også at byggeperioden antakelig vil bli lang, og at anleggstrafikken vil komme i tillegg til allerede økt hyttetraffic. Temaet må ivaretas i det videre reguleringsplanarbeidet.

Det som er påpekt under dette punktet er delvis rett. Jeg bor i bygda men har ikke hørt om spesielle utforkjøringer langs denne vegen i forhold til andre plasser i bygda. At veien har

noen smale partier fra innkjøringen fra Rv254 til innkjøringen til Musdalsetervegen stemmer og her burde det på generelt grunnlag vært gjort tiltak.

-Vei: Det er flere bemerkninger til dette. Oppsummert er verken potensiell økt belastning på det allerede eksisterende veinettet, eller opparbeidelse av nye veier, behandlet i planprogrammet. Sett fra Velets side, vil økt trafikkbelastning på veiene i hyttefeltet være negativt. Dette må vurderes og håndteres i planarbeidet.

-Vann- og avløpsløsning:

Nåværende vannforsyning er meget dårlig og forventes å bli forverret/ødelagt med massiv grave/sprengningsaktivitet i området.

Det er 2-3 borebrønner som pr. i dag nyttes til bruksvann men kanskje bare en som har tilfredsstillende drikkevann. Dette har velforeningen tatt opp med oss grunneiere og tidlig på høsten 2022 fikk vi til en avtale og en løsning via Øyer kommune ang. tilbud om tappepunkt for kommunalt drikkevann. Denne «vannposten» ble anlagt ved den kommunale pumpestasjonen v. bommen.

-Utnyttelsesgrad og estetisk utforming:

Gjeldende reguleringsplan har strenge regler for utnyttelsesgrad av hver tomt. Det fremgår ingenting i Varselet eller planprogrammet om reglene og retningslinjene i gjeldende reguleringsplan skal følges ved fortettingen. Ovennevnte må tas i betraktning i det videre reguleringsplanarbeidet.

Det vil bli en estetisk konflikt mellom de «gamle» relativt små hyttene med god avstand mellom seg, pent lagt i terrenget, og de «nye» store hyttene som ligger tett-i-tett. Ekstra konfliktfylt blir dette på de områdene hvor det er planlagt oppført nye hytter tett inntil eksisterende bebyggelse, og hvor de nye hyttene vil omringe eksisterende hytter.

→ Forslagsstiller tar merknadene til etterretning, og har foreløpig sendt et eget svarbrev til advokaten med tilsvarende på merknadene (vedlegg) – *suppleres med noen hovedpunkter fra svarbrevet her (+nye momenter?), og nevne tiltak og hensyn i planforslaget.*

9. Jørgen Skaug, datert 06.05.2022:

Jeg har forståelse for at det ønskes å tilrettelegge for en standardheving av eksisterende hytter på Søre Grønåsen, bl.a med tilknytning av kommunalt vann- og avløp, men jeg er meget skeptisk til den store utvidelsen med nye hyttetomter som er skissert i forslag til planprogram som er sendt ut på høring. En begrunnelse for dette er gitt nedenunder.

Min bakgrunn for å mene noe om planprogrammet for Søre Grønåsen hyttegrend

Jeg er født og oppvokst i Musdal, og i nærmere 70 år har jeg hatt en sterk tilknytning til grenda og Musdalsetra. Som guttunge var jeg med i seterslåtten og var ellers godt kjent med den tradisjonelle seterdrifta, som i de fleste tilfelle tok slutt på 1980-tallet. Siden 1950-tallet har jeg vært en aktiv bruker av områdets skiløyper. I 1976 fikk vi bygd en hytte med enkel standard på seterlykkja til foreldrene mine, som er flittig brukt. I 2019 ga jeg ut boka «Musdal i endring» som beskriver de store endringene som skjedde i bygda gjennom 1900-tallet, herunder vinterturismen og den utstrakte hyttebyggingen. Fra sidelinjen har jeg fulgt utbyggingen av de store hyttefeltene, først Nordre Grønåsen på 1970-tallet, Søre Grønåsen på 1990-tallet og Musdalseter hyttegrend fra 2005. Totalt sett er det nå bygd/godkjente planer for mere enn 300 hytter i området rundt Musdalseter.

Ikke bare fortetting – i realiteten en gedigen utvidelse av hyttefeltet. *Mrk. «Hyttefeltet» er innenfor grensene til eksisterende reguleringsplan for Søre Grønåsen Hyttegrend.*

Jeg er meget skeptisk til at det i det hele tatt tenkes tanker om å kunne fortette Søre Grønåsen hyttegrend med inntil 200 (70-80) nye hyttetomter, som i realiteten er en meget stor utvidelse av hyttefeltet. Opprinnelig ble disse 39 hyttetomtene presentert som skjermet med fredelig beliggenhet, der hyttene skulle bygges i pakt med naturen. Se vedlagte artikkel fra Gudbrandsdølen 2. september, der grunneierne presenterte Søre Grønåsen som en spesielt miljøvennlig hyttegrend. Jeg kan ikke skjønne annet enn at den omfattende fortetting/utvidelse med inntil 200 (70-80) nye hyttetomter som skisseres i planforslaget er et svik mot de som kjøpte tomt og bygde seg hytter på 1990-tallet med den presentasjon grunneierne da hadde for området.

Konsekvenser for Musdalseter som historisk setergrend

Setrene har gjennom tidene hatt stor betydning for levekårene i bygda. Som bilderedaktør var jeg sterkt medansvarlig for boka «Åt sætern» som Øyer og Tretten historielag ga ut i 2020. Denne boka beskriver og dokumenterer godt den store kulturarven som setrene har for Øyer kommune. Musdalsetra er en av de største og historisk sett godt bevarte setrene i kommunen med hele 15 seterbol. Etter mitt syn er det svært viktig at nye hyttefelt ikke etableres for nært denne setergrenda. Ut fra mulighetsskissen i planprogrammet for Søre Grønåsen hyttegrend er det tegnet inn 6 hyttetomter på begge sider av veggen rett bak Gapahuken der Søre Grønåsveg tar av fra Musdalsetervegen. Dette er uakstabelt for tett inn på setergrenda, og må derfor tas ut av planprogrammet. Utover Lisetra, som er totalt ødelagt som en historisk setergrend, er det i dag ikke andre setrer i kommunen som har en så omfattende hyttebygging tett inn på setergrenda som på Musdalsetra.

Til siste avsnitt. Er kjent med at det i Øyer kommune er en bestemmelse om at det ikke skal bygges hytter i- eller nær setergrender. Dette er det etter mitt skjønn tatt hensyn til ved plasseringen av nye hyttetomter på Søre Grønåsen. Det bemerkes også at alle tomter ligger godt innenfor eksisterende reguleringsplan-område og at de som ligger nærmest setergrenda ikke ligger nærmere enkeltsetre enn en del av tomtene i Musdalseter hyttegrend. Med skjerm av skog (som nå) på øvre side av veggen ved Skaug setra, som for øvrig er den eneste setra så nær S. Grønåsen, så vil ikke nye hyttetomter og hytter på S. Grønåsen bli synlige fra setra. For øvrig så er det ikke pr. i dag seterdrift på noen av setrene på Musdalsetra. Dyrka jord blir høsta og beitene blir nytta mer eller mindre som før.

Konsekvenser for skiløypa innover Langmyra

Helt siden 1901, da Winge sanatorium ble bygd, har skiløypa fra Musdalsetra innover Langmyra mot Roåker, Kilia og Skeikampen hatt stor betydning for hytteeiere, gjester, besøkende og bygdafolket. Dette er en skiløype med minst 120 års tradisjon. Ut fra mulighetsskissen til Søre Grønåsen hyttegrend er det tegnet inn svært mange hyttetomter på nedsiden av Søre Grønåsveg, i mange tilfelle helt ned til Langmyra. Ved en hyttebygging her er det sannsynlig at mesteparten av skogen på oversiden av Langmyra vil forsvinne, og at denne historiske skiløypa vil da måtte gå langs et tett bebygd hyttefelt. Det er selvfølgelig at naturopplevelsen ved en slik skitur vil ble helt annerledes enn det vi har hatt i minst 120 år, i stort sett uberørt natur. De fleste hyttetomter som er skissert på kartet plassert på nedsiden av Søre Grønåsveg og som vil ligge åpent til mot skiløypa innover Langmyra må ikke bli en realitet. *Til siste avsnitt. Beskrivelsen av hvordan det blir å følge eksisterende skiløype langs Langmyra stemmer ikke. Det blir ut ifra forslaget til tomteplasseringer fullt mulig å fortsatt beholde en skjerm av skog mot myra dersom dette er ønskelig? For øvrig vises det til sammenhengen mellom antall hytter og muligheten for også i framtida å kunne opprettholde*

ett tilbud om gode skiløyper i området. Det vises her til uttalelsen fra Tretten Vestside løypeforening som underbygger denne sammenheng. Det vil ikke være behov for å flytte på «den historiske skiløypetraseen» som følge av framtidig utbygging på S. Grønåsen

Konsekvenser for vilttrekket fra Kringeltjønnyra mot Killimorka

I den vedtatte planen som var grunnlag for godkjenning av 39 hyttetomter på Søre Grønåsen på begynnelsen av 1990-tallet var det satt av en god korridor uten hytter for det historiske vilttrekket fra Kringeltjønnyra og nedover mot Killimorka, som i dag er helt fri for hyttebebyggelse. Jeg kan ikke se at denne korridoren for vilttrekket er nevnt i det foreløpige planforslaget, snarere er denne korridoren foreslått fylt opp med et 20-talls hyttetomter. Hvis det fortsatt er meningen at elg og annet vilt skal trekke gjennom hyttegrenda må det fortsatt planlegges for en korridor uten hyttetomter.

Enda flere hytter rundt Musdalseter betyr økt press på Djupdalsvegen og Roåker

Det er et begrenset attraktivt friområde rundt den store hytteutbyggingen på Musdalsetra, særlig for bruk på sommerstid. For å søke høyfjell over tregrensa er Roåker det nærmeste området. Roåkerknappen, Killiknappen, Skjenfjellet og videre innover mot Bånseterkampen er allerede attraktive turmål for hyttefolket på Musdalseter. Abbotjønnen på Roåker er også attraktiv badeplass på varme sommerdager. Det blir derfor stor trafikk, både fra biler og sykler, på den smale og til dels uoversiktlige Djupdalsvegen innover mot Roåker. Og på varme sommerdager blir det nærmest parkeringskaos rundt Abbotjønnen. Jeg er sterkt kritisk til at en ytterligere hytteutbygging rundt Musdalsetra vil forandre og forringe Roåker som setergrend, kommunens største med hele 20 seterbol.

Kommentar til siste avsnitt. Det er inngått en avtale mellom Musdalsetervegen og Roåkervegen der Musdalsetervegen etter avtale kompenserer noe økonomisk for økt trafikk på Roåker og i Roåkervegen som følge av hytteutbyggingen på Musdalsetra.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

10. Elisabeth Magnus, datert 19.05.2022:

Jeg bor selv i Oslo, men min familie har hatt tilknytning til Musdalen og Musdalsæter i fire generasjoner.

Påvirkning på natur og klima

Jeg er bekymret for den store utbyggingen som foregår på områdene ved Musdalsæter, der det allerede er store områder for hytter med kommunalt vann og avløpsnett og vei til tomtene. Jeg kan ikke se av planarbeidet at et behov for en økning av denne typen hytter med høy standard er begrunnet. Øyer kommune har allerede mange tusen hytter med utbygget infrastruktur. Derimot er det i en tidligere konsekvensutredning av tomter på Roåker hyttegrend, argumentert for et behov for et økt antall rimeligere tomter uten slik infrastruktur.

Det står under formål 2 at standardheving er et mål. Det er viktig å nevne at en slik standardheving i dag ikke er avhengig av kommunalt vann og avløp eller andre tilknytninger. Med dagens teknologi er det mulig å ha fullgode økologiske løsninger som vil spare naturen for store inngrep. Svært få av hyttene som bygges i de nye hyttefeltene tilpasses terrenget. I stedet bygges det med en betongplate på mark. Dette gir store klimagassutslipp på grunn av den store mengden sement som brukes. Videre er det mange som planerer ut gårdsplasser med

singel og anlegger gressplener, slik at naturen ødelegges. Bearbeiding og rydding av tomter for døde trær og grener reduserer leveområdene for insekter og fugler. Om det blir tillatt med videre utbygging av hytter i området bør kommunen stille krav om at bygningene tilpasses terrenget og gir minst mulig påvirkning på den lokale naturen. Dette er viktig også for å forebygge skred og avrenning til myrområdet på vestsiden.

Kommunen bør stille krav til materialer og utstyr som anvendes til byggingen for å redusere miljø- og klimabelastningen. Det er så langt ingen beskrivelser av hvordan dette hyttefeltet skal bidra til at Innlandet skal bli klimanøytralt innen 2030 eller møte ønsket om klima- og kjemikalievennlige hytter. Hvis kommunen ikke har kompetanse for å stille slike krav, bør de få hjelp fra ledende miljøer for dette. Det vil ikke være tilstrekkelig å overlate dette til hytteutbyggerne, slik Kommunedirektøren svarer Fylkeskommunen i merknader for Høysvea-feltet.

Bruk av utelys som ikke er utstyrt med bevegelsessensor bør forbys. I dag er det betydelig lysforurensning fra Musdalsæter hyttegrend. Kommunedirektøren har tidligere skrevet (i merknader til Høysvea-feltet) at det er problematisk å kreve sensorbasert belysning. Jeg håper kommunen denne gangen vil vise en større vilje til å kreve mer miljøvennlige løsninger.

Dagens utbygging ved Musdalsæter beslaglegger store områder. Infrastrukturen med veier og vann- og avløpsnett har gitt store naturødeleggelser. Den siste utbyggingen med reservevannledninger fra vannforsyningen på toppen har gitt uforholdsmessig store sår i naturen. Rørgatene med fullstendig ødelagt natur er over 8 meter brede. Lovnader om at det skal tas hensyn til naturen og landskapet ser ikke ut til å ha blitt fulgt opp.

I forslaget til reguleringsplan er det tegnet inn flere mye veistrekninger. Jeg kan ikke se at det er vurdert hvilke konsekvenser denne utbyggingen vil ha i det skrånende terrenget ned til myrområdet med skiløypa, spesielt ikke med forventede økte nedbørsmengder og skredfare.

Friluftsliv

I dokumentet "Detalreguleringsplan for Søre Grønåsen hyttegrend" står det at området er mye brukt til friluftaktiviteter sommer- og vinterstid. Det gjelder ikke minst skiløypa vest for området hvor det har vært skiløyper i minst 100 år. Disse har vært mye brukt av turister på Vinge og av lokalbefolkning generelt. Skiløypene og stiene er også i stor grad brukt av beboere i de nye hyttefeltene. En økt hyttebebyggelse i åsen vest for skiløypa vil sterkt forringe naturopplevelsen. Fra løypa vil man føle seg "overvåket", og den gode opplevelsen av å kunne ferdes fredelig i naturen vil forsvinne. Hvis det tillates flere etasjer eller utbygging av sokler vil følelsen av "overvåkning" forsterkes. Med utbyggingen som også er planlagt ved Roåker, blir det mangel på nærområder som ikke er dominert av hytteutbygging. Det øker det generelle presset på naturen og vil påvirke dyrelivet som også er en stor del av opplevelsene ved ferdsel i naturen.

Hvordan en økt hytteutbygging vil påvirke dyrelivet er ikke beskrevet. Det har tidligere vært beskrevet en viltkorridor i området, men dette er ikke nevnt. Kort sagt, den massive utbygging som det legges opp vil forringe naturopplevelsene for det tradisjonelle friluftslivet.

Samfunnsmessige konsekvenser

En utbygging i planområdet slik det er beskrevet vil gi svært dyre hytter, antagelig opp til samme nivå som for Musdalsæter hyttegrend. Dette vil gi en ensretting med dyre hytter og ikke sikre diversiteten slik at en større del av befolkningen vil ha muligheter til hytteliv.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

11. Svenn Arne Lie, datert 20.05.2022:

- Vurdere det totale presset på fjellområdene Musdalsseter/Roåker i lys av etablert og planlagt fritidsbebyggelse i området, og diskutere eventuelle konsekvenser av dette.
- Vurdere kostnadene for kommunen og eventuelle framtidige forpliktelser det medfører å levere kommunale tjenester til fritidsbeboere i området.
- Vurdere hvordan sidevegene på Roåker skal finansiere mulig økt behov for vegvedlikehold i lys av økt trafikk som følge av økt fritidsbebyggelse på Musdalsseter.
- Vurdere hvilke interesser som kan oppstå mellom ulike aktører når det gjelder bruk av fjellområdene Musdalsseter/Roåker.
- Vurdere hvordan omfanget av fritidsbebyggelsen totalt sett kan påvirke beitepraksis, rettigheter og beitemuligheter i området, særlig fordelingen av beitedyr mellom Musdalsseter og Roåker.
- Hvordan forholde seg til eventuelle framtidige forespørsler om vegforbindelse mellom Søre og Nørdre Grønåsen
- Kartlegge hvilke kostnader, krav, oppgaver, interessekonflikter og forpliktelser som følger av fritidsbebyggelse, som involverer andre aktører enn utbygger/tomteselger
- Vurdere ansvarsforhold og kostnadsfordeling når det gjelder økt bruk, vedlikehold, etterspørsel og opparbeiding av turstier, parkering, vegger, felles friarealer og infrastruktur i fjellområdene, særlig områdene rundt Åbbortjern og Roåkerknappen.

Fordelingen av beitedyr mellom Roåker og Musdalsseter har tradisjonelt sett holdt seg ganske stabil med storfe på Musdalsida og både stor- og småfe på Roåker. I nyere tid har en del småfe trukket nordover fra Musdalsseter til Roåker, dette etter at flere besetninger med sau med beiterett i Roåker utmarkslag har avsluttet sin virksomhet i løpet av de seneste 15 årene. Det er komplekst og regne ut det totale antall føreheter som er mulig å høste fra utmarka på Tretten vestsida. Men om man legger til grunn den generelle anbefalingen om 60 småfe eller 12 storfe per km² (på godt og mindre godt beite) så kan man forsiktig prøve å mene noe om det generelle beitetrykket og hvor mange dyr det er plass til på Tretten vestsida. Om man tar utgangspunkt i at området består av omtrent 24 km² utmark, med fratrekk fra innmark så står vi igjen med om lag 20km² utmark som kan beites. Dette gir plass til at 200 storfe og om lag 400 småfe kan hente sine føreheter fra utmarka. Siden 2019 har i gjennomsnitt 230 storfe og 350 småfe gått på utmarksbeite på Tretten vestsida gjennom sesongen. Dette vil si at det er et moderat til høyt beitetrykk på Tretten vestsida. Det er allikevel spredning av både einer og løvskog, og flere områder er klassifisert som «fare for gjengroing» i Kilden til NIBIO ([Potensiale for gjengroing - Nibio](#)).

Det ble vinteren 2020 gjennomført hogst i Søre Grønåsen som gjør at det nå er i ferd med å etablere seg vekster som dyrene kan nyttiggjøre seg av, i områder der det tidligere ikke var beitemark (tett skog), tidligere erfaring viser at når beitedyr, spesielt småfe etablerer seg i et område i forkant av en mulig utbygging/fortetting, så vil de fortsette å beite i dette området selv etter utbyggingen er gjennomført. Hogst gir i de aller fleste tilfeller økte beitemuligheter, som sammenligning kan området som Musdalsseter Hyttegrend i dag er utbygd i brukes. Her var det før 2006 skog og minimalt med beitemuligheter. I dag er om lag 1000 daa hogd, og med fratrekk fra hytter og infrastruktur er det nå ca. 600 daa tilgjengelig beite i dette området. Trafikk og mennesker ser ikke ut til å forstyrre beiteadferden, og området beites hardt i første delen av sommeren.

Beiterettighetene i Musdal er slik at alle gårder med utmark i Musdal har beiterett for det antall dyr gården har ressurser til å fø gjennom vinteren. Fram til sent -90 tall beitet det ikke

småfe på Musdalsetra, med unntak av vandrende sau fra Gausdal. Dette med grunn i at eiere av setre i Musdal ikke ønsket småfe i området da det var mer utfordrende å gjerde for eksempelvis sau. På slutten av -90 tallet ble det åpnet for småfe beiting på Musdalsetra.

Når det kommer til vandring av dyr mellom beiteområdene, Musdal og Roåker, er dette en sak mellom utmarkslagene og dyreeierne. Det samme er dyretettheten og forvaltning av beiterettigheter.

Det eksisterer per i dag ingen planer om å knytte Søre Grønåsen til Grønåsen med vegforbindelse. Det har opp igjennom årene vært forespørsler blant hytteiere om en slik vegforbindelse. Men en utbygging i Søre Grønåsen legger ikke opp til en slik veg.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. (konkrete tiltak/hensyn kommenteres)

12. Tretten Vestside Løypeforening v/ Odd Magne Tuterud, datert 30.05.2022:

Tretten Vestside Løypeforening driver og vedlikeholder løypenettet på Musdalsæter og Roåker.

Vi i løypeforeningen ser det som positivt at det blir flere hytter i dette området. Planområdet vil ikke ha noen påvirkning på dagens løypenett da vi har nettet i kantsonen. Det er også viktig for området at hyttetomtene har lett tilgjengelighet fra løypenett og det har de her. Det stimulerer hyttebrukerne til å lett komme seg til løypenettet, noe som er bra for folkehelsen generelt.

Det viktigste for oss er at det blir lagt inn i planene et årlig bidrag til løypenettet pr tomt jamfør modellen til Musdalsæter hyttegrend.

Dette er ett god og realitetsorientert tilnærming til utbyggingsplanene på S. Grønåsen.

→Forslagsstiller tar merknaden til etterretning. Det forutsettes at nye hytter skal bidra til felles løypenett på lik linje med eksisterende hytter i området.